

תורת הקרבנות

גליון חודשי ללומדי סדר קדשים אליבא דהלכתא

י"ל ע"י מערכת "תורת הקרבנות" בנשיאות הרבנים הגאונים :

רבי ברוך שמואל הכהן דויטש, רבי דוד כהן, רבי חיים מאיר הלוי שטיינברג, רבי נתן הכהן קופשיץ שליט"א

עיונים בהלכה

הגאון רבי יעקב דוד אילן שליט"א

בניית המקדש ביום ולא בלילה

כתב הרמב"ם בהל' בית הבחירה פ"א הי"ב אין בונין את המקדש בלילה שנאמר וביום הקים את המשכן ביום מקימין לא בלילה וכו', והכל חייבין לבנות ולסעד בעצמן ובממונם אנשים ונשים כמקדש המדבר וכו'. ונודעה קושית האחרונים [שהובאה בשולי הדברים בגליון 11], דכיון דאין בונין את המקדש בלילה, א"כ הוי מ"ע שהזמן גרמא דאינה אלא ביום, ואמאי כתב הרמב"ם דגם נשים חייבות במצוה זו.

והנה מלשון הרמב"ם משמע לכאורה דהא דאין בונין את המקדש בלילה הוי רק איסור לכתחילה, אבל אינו פסול בבנין, ולפי זה י"ל דלא חשיבא מ"ע שהז"ג. מיהו יש לדון דמ"מ כיון דהמצוה מתקיימת רק בבנין ביום, א"כ מצות בנין בית המקדש נחשבת למ"ע שהז"ג. וירושלמי ביומא פ"ק איתא דהקמת לילה פסולה לעבודת יום, ומשמע דהוי פסול, אלא דגם בירושלמי נראה דלעבודת לילה מיהא כשרה, וכמש"כ הראב"ד בתו"כ בפ' צו דלעבודת לילה כדישון והקטרה, מהני גם הקמת לילה, ונמצא דגם לירושלמי בהקמת לילה אין זה פסול בבית עצמו, אלא דעד כמה דבעי' דיניי ההקרבה לדין יום, אמרי' דגם הקמת המשכן שהיא לצורך הקרבנות דינה להיות דוקא ביום, אבל לעבודות לילה נתקיימה מצות הקמת המשכן, ולפי זה עדיין י"ל דמה"ט אינו נחשב למ"ע שהז"ג.

ובעיקר הקושיא דמצות בנין המקדש הוי מ"ע שהזמן גרמא ואמאי נשים חייבות, כתב אמו"ר הגאון זצ"ל בקצרה תרוץ מקורי בספרו תורת הקודש ח"א סימן טז, דלהרמב"ם לשיטתו בשה"מ מ"ע כ דמצות בנין המקדש כולל גם את כלי המקדש, ו"ל דכיון דדין יום נאמר רק על הקמת המקדש עצמו, אבל על בניית כלי המקדש כמזבח ושאר הכלים הקבועים, לא נאמר דין יום, (וכמו שנקטו גדולי האחרונים), א"כ שפיר י"ל דכיון דחלק מהמצוה מתקיימת גם בלילה, ממילא כל המצוה אינה נחשבת למ"ע שהזמן גרמא לפטור נשים עכתו"ד.

ונראה לחזק יסוד זה, דהנה התוס' הקשו בקדושין כט. ובכמה דוכתי בהא דממעטי' מקרא דאותו ולא אותה דנשים פטורות ממילת בניהם, דתיפ"ל דמילה הוי ביום והוי מ"ע שהז"ג, ותי' התוס' דלראבר"ש איצטרין דלא הוי זמן גרמא כיון דשלא בזמנה נימולין בלילה. וצ"ב דהרי מ"מ במילה בזמנה כיון דהוי רק ביום שמיני [ובאור לשמיני אינו יכול למול רק מדין לילה, אבל מ"מ נחשב ליום שמיני דהא אין מחו"ז לבו ביום, ראה בשאגת אריה בסימן נג], שוב הוי מצוה שהזמן גרמא. ומצאתי שעמדו בזה בתוס' ישנים ביבמות עב., ועיין שם שהוסיפו ע"ד תוס', וז"ל ואע"ג דרוב מילות הויין בזמנן, מ"מ כיון דלאחר

בגליון:

בניית המקדש ביום ולא בלילה

בענין מצות אכילת קדשים

בענין עיון ובדיקה מחציצה בלבישת בגדי כהונה

אמירת פתיחת המזמור בשיר של יום

אכילת חמץ באכילת פסח שני

מקום נתינת דם חטאת בקרנות המזבח

היורד מהמזבח אם פניו כלפי המזבח

ספיקות ותמיהות בהלכה

מדור חדש

שו"ת בענייני הקודש והמקדש

והשב את העבודה לדביר ביתך

"היה זה קידוש ה' עצום" ההמחשה היתה נפלאה ומוחשית ביותר" - אלו היו חלק מתגובות הנאספים לאחר המעמד המרגש שהתקיים לבני הכוללים, על מנת ללבן ולהדגים את העבודות הנעשות בקרבן.

המעמד הגדול שעל ידי מכוון "תורת הקרבנות" התקיים בס"ד ביום שישי עש"ק פינחס באולם ברח' אור החיים בבני ברק.

מלבד רבני ואברכי הכוללים שעסקו בלימוד ניתוח והפשטת הקרבן בזמן האחרון, זכה הכנס לארח עשרות משתתפים חשובים, ביניהם ראשי כוללים ויושבי על מדין ועוד ועוד, שבאו ללמוד ולחזות את אופן קיום עבודות הקרבן למעשה.

דברי פתיחה השמיע הרב **אברהם כגן** שליט"א מלומדי כולל 'עבודת הקרבנות',

זמנן הויין שפיר בלילה, לא מיקריא בתוך זמנן מצוה שהזמן גרמא שהרי אף לאחר שמונה מצות מילה היא עכ"ל, וכע"ז כתבו בתוס' מהר"ם ור"פ ביבמות שם עיש"ה.

וביאור הדברים נראה דכיון דמצות מילה שייכת גם בלילה בגוונא דמילה שלא בזמנה, א"כ מהות המצוה נחשבת שאין הזמן גורם את חיובה, ולכן גם במילה בזמנה אף שהיא דוקא ביום אינו נחשב כמ"ע שהז"ג, דאין הסיבה מחמת דהזמן גורם את חיובה, דהרי לאחר יום השמיני הוי קיום מצות מילה וחדא מצוה היא בין בזמנה בין שלא בזמנה.

ומבואר לפ"ז דאם חלק מהמצוה אין הזמן גורם את חיובה שוב אינה נחשבת למצוה שהזמן גרמא, ומעתה שפיר י"ל עד"ז גם לענין מצות בנין בית המקדש, דכיון דבכלל מצות הבנין היא גם עשיית כלי המקדש, והכלים מעכבים במצות הבנין, ולגבי הכלים לא נאמר דין יום, ממילא גם מצות בנין הבית עצמו אינו נחשב למ"ע שהזמן גרמא.

ועד"ז י"ל יותר בפשטות דכיון דההתעסקות בהקמת המקדש ודאי דאפשר גם בלילה, וכגון בהבאת האבנים לבנין הבית, והרי ההתעסקות הוי בכלל מצות בנין ביה"ב כמש"כ הר"מ שם "לבנות ולסעד", [ומפורש כן ביבמות ו' דגם הבאת האבנים בכלל המצוה דקפריך דהמצוה תידחה לאו דמחמר], שוב אין המצוה נחשבת למצוה שהזמן גרמא.

ויש להתאים בזה הבנה חדשה בדברי התוס' רי"ד בקדושין כט. במש"כ ליישב גבי מילה דכיון דההתעסקות במצוה שייכת גם בלילה ל"ה מ"ע שהז"ג עי' בדבריו, והיינו דאין כוונתו דסלקא דעתך לחייב נשים רק בהתעסקות במצוה, אלא דכיון דההתעסקות היא גם בלילה תו נחשב דחלק מהמצוה אינו זמן גרמא, וממילא על כל המצוה ליכא פטור דזמן גרמא וכדפ"י.

[ועי' בתרוץ הרמב"ן והריטב"א בקדושין שם במש"כ דה"מ במצוה דגופי' אבל הכא סד"א דלא גרעא מב"ד וכו', וי"ל הבנה מחודשת בדבריהם, דגם כה"ג דכל המצוה הוי זמן גרמא, אבל בחלק מהמצוה ליכא פטור דזמן גרמא מחמת דהוי מצוה על הצבור, וכגון במילה דסד"א דכיון דנשים חייבות במילת בניהם מדין כל ישראל החייבים למול שלא יהא ערל בישראל, וכמש"כ המקנה בקדושין כט. שוב ליכא על כל המצוה הפטור דמצוה שהז"ג, וגם לגבי החיוב הפרטי דאב במילת בנו ליכא הפטור דז"ג].

והנה הרדב"ז בהל' ביה"ב פ"א הי"ב כתב לחדש דדוקא מקדש אין בונין בלילה, אבל הר הבית ומחנה לוי לא הוי בכלל מקדש לדין זה, וקרא מסייע לי דכתיב ביום הקים את המשכן ולא חצר אהל מועד עכ"ל. והיינו דס"ל דדין יום הנאמר בבניית המקדש ה"ד בעזרה והיכל דמקרי מקדש, ולא על הר הבית.

ולפי"ז י"ל ע"ד הנ"ל בפשיטות טפי, דהרי הא מיהא ודאי דמצות בנין ביה"ב מתקיימת בבניית הר הבית והכל הוי בכלל מצות בנין המקדש, ובפרט להר"מ דאף כלים בכלל מצוה זו כל שכן מחנה לוי דמעב בתבנית הבית, ומעתה י"ל דתו לא חשיב מצוה שהזמן גרמא, דכיון דעל חלק מהמצוה כבנית הר הבית אינו תלוי בזמן והוא גם בלילה שוב נשים חייבים בכל המצוה וכמש"נ.

ובו האריך על החובה להיות מוכנים לעבודת ביהמ"ק, כפי שהרחיב ודרש מרן החפץ חיים זיע"א במכתביו הרבים כנודע. **"נתאר לעצמנו"**, אמר הרב כגן, "עם ישראל כבר קרוב לאלפיים שנה יושב ובוכה בתשעה באב על חורבן ביהמ"ק וחסרון העבודה, ופ' תאום מגיע המשיח לאחר שנים כה רבות של ציפיה. ההתרגשות ודאי תהיה גדולה, ובפרט לקראת עבודת יום הכיפורים הנעשית ע"י הכהן הגדול, שכפרת כל עוונות עם ישראל תלויה בה. כל עם ישראל יחכה ויצפה ליום גדול ונשגב זה, אולם לפתע יודע כי עקב חוסר הידע של הכהנים וישראלים הדרושים לעזרה לכה"ג בעבודות הנחוצות, לא תוכל להתקיים העבודה המיוחלת. כמה חבל יהיה הדבר, אם בגלל חוסר הכנה פשוטה כזו, תחסר לכל עמ"י הכפרה המיוחלת כל כך".

"ובידינו הדבר! אם נלמד היטב את דיני העבודה בביהמ"ק, ודאי יראה הקב"ה את ציפיתנו הגדולה, וישלח לנו מהרה את משיח צד"קנו, וכך תתקיים העבודה בשלמות. [וכבר כתב החפץ חיים, שהמי שיח ואליהו הנביא לא יאמרו לנו את הדברים שיכולנו ללמוד קודם ביאת המשיח, אלא רק את הספיקות שנתרו לאחר בירור כל ההלכות הפשוטות והברורות]".

"משל למה הדבר דומה, לאב שהגיע לביתו ביומא דפגרא, וילדיו בקשו ממנו שיקח אותם לטיול כל שהוא. יתכן שהאב ישתמט מהם ויעדיף לדחות את הטיול ליום אחר מסיבות שונות. אולם אם ילדיו כבר יכינו את כל הדרוש לטיול, ויעמדו מוכנים במזוודות ארוזות כאשר הם ממתינים רק להסכמתו של האב, ברור שיקשה עליו לסרב להם בראותו כמה משתוקקים ומוכנים הם לזה".

"וכך כתב שוב ושוב מרן החפץ חיים זצ"ל, שאם אנחנו נכין את עצמנו בידיעת כל ההלכות כראוי, ודאי ישלח לנו הקב"ה את משיחו בקרוב ויחזיר לנו את עבודת בית המקדש, יחד עם קיום כל הנ"באות והטובות שנבאו הנביאים על ימים אלו".

***

קהל הנאספים חזה בדריכות כיצד נתלה בשר הכבש במקום המיועד, לקראת הפשטו וניתוח האיברים. הגאון **רבי ישראל הכהן אייזנבלאט שליט"א** ראש כולל "ישיבת הכהנים" בירושלים, הסביר וביאר את מהלך העבודות, כאשר יחד עמו השמיע דברים **הרה"ג רבי אמת' בן דוד שליט"א** מח"ס "שיחת חולין", שהדגים לפני הציבור את חלקי הכבש השונים בשעת ניתוח האיברים.

המשתתפים הרבים במעמד זכו לראות במוחש את סדר הניתוח המסובך, שנעשה בידיים מאומנות ע"י הרה"ג אמת' בן דוד שליט"א ומלווה בהסבריו הבהירים.

כמו כן הודגמו יתר עבודות הקרבן, כאשר במהלכם עוררו הלומדים שאלות שונות בנוגע לעבודות הרבות הנעשות בקרבן, וקיבלו מענה ע"י הגאון רבי ישראל הכהן אייזנבלאט שליט"א.

בסיום הכינוס התפזרו הנוכחים בהרגשה עילאית של ציפיה עמוקה לעבודת בית המקדש, ובתקווה שכבר בקרוב ממש יוכלו הכהנים להתחיל בעבודתם, כפי שאומרים בכל יום המוני בית ישראל - **"אני מאמין באמונה שלמה בביאת המשיח, ואעפ"י שיתמהמה עם כל זה אחכה לו בכל יום שיבוא"**.

בינת יער הלבנון

תגובות לגליונות קודמים

ואילו להמנ"ח הנז' דהמצוה לאכול רק כזית בשר הפסח, ושאר הבשר נאכל רק שלא יהיה נותר, לכאורה נראה דלא מהני כל הסברות שהזכיר לומר דיש קיום מצוה באכילה האחרונה.

***

בענין עיון ובדיקה מחציצה בלבישת בגדי כהונה

מכתב הרב שמואל קונשטט בגליון 13 לדון דהואיל וחציצה פוסלת בלבישת בגדי כהונה, יצטרכו הכהנים עיון בגופם מה"ת אם יש בהם חציצה, וכן חפיפה מתקנת עזרא.

וביחס לחפיפה כתב דכיון דכהנים טובלים בכל יום - לכן א"צ חפיפה. ולכאורה אינו כן שהכהנים עבדו במשמרות, וחילקום לעשרים וארבע משמרות, וכל משמר מתחלק לבית אב, ונמצא דכל כהן עבד יומיים בשנה בלבד - חוץ משלש רגלים דבהן עובדים כל הכהנים בלי משמרות.

ומש"כ דמ"מ יצטרכו חפיפה בשער מתקנת עזרא שהרי גם בשער פוסל חציצה, לכאורה הי' נראה דכל החשש של חציצה בשער כגון אם שערה אחת קשורה בחברתה או בעצמה, שייך רק היכא דהשערות הם ארוכות דיש בהן כדי קשירה, אבל כהנים שאסורים לעבוד כשהן פרועי ראש והיו מספרים את ראשם בכל חודש - לא שייך חשש שיהי' קשר בשערות. [אך יש לדון בזקן].

עוד כתב בסברא די"ל דעיון צריך רק בטמא שיש לו חזקת טומאה ואין יוצא מידי חזקתו בלי עיון, אבל כהן שאינו טמא - י"ל דא"צ עיון. וכתבת לפקפק בזה דנימא דגם בכהן דכ"ז שלא לבש בגדי כהונה - אינו ראוי לעבודה, והוא בחזקת שאינו ראוי לעבודה - והוא כטמא לענין להצריך עיון.

לכאורה אינו דומה כהן שאינו לבוש בגדי כהונה לטמא, דטמא הגברא הוא טמא ויש לו חזקת טמא, אבל כהן שבידו ללבוש בגדי כהונה ולעבוד בהן - י"ל דלא הוא חזקת טמא, אלא הוא רק חסרון היכי תימצא דצריך ללבוש הבגדים, וכיון דבידו ללבושם בכל עת י"ל דלא הוא חזקת טמא.

עוד כתב שם דהא אין אדם נכנס לעזרה עד שיטבול, וא"כ בלאו הכי צריך לעיין משום הטבילה, ושוב א"צ לעיין לצורך לבישת בגדי כהונה לעבודה. וכתב לדחות די"ל דעובר זמן רב מהטבילה עד לבישת הבגדים.

אמנם לפי מש"כ לעיל דרק מי שטמא ויש לו חזקת טומאה - צריך לעיין, א"כ לפ"ז הטבילה של כניסה לעזרה שאינו משום שהוא טמא - בזה א"צ לעיין.

ועוד הא הנידון היה אי יש דין לעיין בגופו לפני לבישת הבגדים מן התורה, וגם אם נימא דצריך לעיין מדרבנן משום הטבילה שבא לעזרה, אבל עדיין נשאר הספק אם יש דין לעיין מה"ת לצורך לבישת בגדי כהונה לעבודה. ולא זכור לי שדנו בזה.

***

הגאון רבי חיים מאיר הלוי שטיינברג שליט"א

בענין מצות אכילת קדשים

ראיתי בגליון מס' 12 בענין איסור אכילת חמץ עם פסח, שכתב הרה"ג רבי נחום באדנר בשם רבינו הגריש"א זצ"ל, דאם אוכל פסח עם אכילת רשות - מבטל בכך את מצות אכילת פסח, וזו כוונת רש"י שאין לאכול חמץ עם פסח שני. וכתב דשאלו דכ"ז הוא באכילת כזית ראשון של ק"פ, והשיב הגריש"א דלהסוברים דבאכילת מצה מקיים מצוה עם כל כזית מהמצה, ה"ה באכילת בשר הפסח.

והוסיף הכותב דאף אם באכילת מצה אין מצוה בכל כזית וכזית, מ"מ במצות אכילת בשר ק"פ יש מצוה בכל כזית וכזית, ולכן אין לאכול אכילת רשות עם כל כזית מהפסח. וכתב להוכיח כן מדברי האחייעזר ח"ב סי' מ"ט, שכתב כן, ולא מצאתי הדברים שם. וציין גם לחי' הגרי"ז מנחות כ"א ב' שכתב שיש בק"פ מצות אכילה יותר משאר ק"ל. אכן כ"ה בחי' הגרי"ז שם, אך אין מזה הוכחה שיש מצוה בכל כזית שאוכל מהק"פ.

והנה דעת השאגת אריה בסי' צ"ו דהמצוה בין באכילת קדשים בין באכילת ק"פ לאכול את כל הקרבן, אלא שאם אכל רק כזית יצא יד"ח, ואינו ענין לנידון האחרונים אם יש במצות אכילת מצה קיום מצוה בכל כזית וכזית, דגבי מצה היו מצוה קיומית ואילו באכילת קדשים היא מצוה חיובית. ודעת המנ"ח מצוה ק"ב אות ב', ומצוה קל"ד אות ב', ובריש מצוה ו' ובסופה, דבין מצות אכילת קדשים ובין מצות אכילת פסח היא לאכול כזית בלבד, וכתב דהוא דומיא דמצות אכילת מצה שהיא בכזית בלבד, וכל השאר אין באכילתו קיום מצוה כלל, ונאכל רק כדי שלא ישאר נותר, וכ"כ במצות אכילת פסח שני, במצוה שפ"ב אות ג'.

***

ובענין מה שכתב הגאון רבי ישראל הכהן אייזנבלט שליט"א בביאור שיטת הרמב"ם דהפסח נאכל בפעמיים, שביאר דקיום המצוה היא באכילה הראשונה, והאכילה האחרונה נחשבת ג"כ בכלל המצוה, כמו גבי לולב דאנשי ירושלים נוטלין את הלולב גם לאחר מצוה, וכמו שכל זמן שהוא עוסק במילה חוזר על ציצין שאין מעכבין, כמו כן כיון שהוא עוסק בסעודה, לכן האכילה בסוף הסעודה היא גם מצוה.

ולכאורה יש להעיר כנ"ל דהדבר תלוי במחלוקת הנזכרת, דאילו להשאג"א הא המצוה לאכול את כולו, וודאי כי האכילה האחרונה היא בכלל המצוה, בלי כל הדוגמאות שהזכיר. וכן נראה ממש"כ הרמב"ם בהל' ק"פ פ"ח ה"א וה"ג אכילת בשר הפסח וכו' מצות עשה וכו', ואם לא אכל אלא כזית יצא יד"ח, עי"ש. ומשמע דהמצוה היא לאכול כולו, אלא דאם אכל רק כזית יצא יד"ח. [וכ"ו ממ"ש הרמב"ם בהל' חו"מ פ"ח ה"ט ובאחרונה אוכל מבשר הפסח אפילו כזית וכו' ובזמן הזה אוכל כזית מצה וכו'].

בענין אמירת פתיחת המזמור בשיר של יום

הרה"ג רבי נח הופנר שליט"א

בענין מה שהקשו ב'גפן של זהב' בגליון 13, נראה שאין הוכחה ממנה שהמשנה מצטטת רק מ'לה' הארץ ומלואה' בלי 'לדוד מזמור' וכדומה, מכיון שהמילים 'לדוד מזמור' אינם מסמנות לנו על איזה מזמור מדובר, וכן בשאר המזמורים שכאלה על דרך זו. ואף על 'מזמור שיר חנוכת הבית' אין להקשות, כי עיקר היכר המזמור מתחיל מ'ארוממך ה' כי דליתני'. ועוד יש לומר, שכיון שכונה התנא את חלק מהמזמורים בפסוקים הראשונים שאחרי ה'כותרת' - עשה כן גם באחרים.

אכן עדיין קשה ממנין הפסוקים של סידור רש"י. אך גם משם לק"מ, משום שבסידור רש"י עסק איך למנות את הפסוקים, אך ודאי שאין מכך ראיה שלא אמרו את פתיחת המזמור בבית המקדש, וכמו שלא נאמר על ספר תהלים שנכתב ללא פסוקי הפתיחה האלו - שדינו לגניזה. והוא הדין לענין אמירת המזמור בשירת הלויים - שודאי כוונת התנא במשנה דידן שאמרו גם את פסוקי הפתיחה.

ויתכן לומר עוד בגדר השערה, שדרך השירה בביהמ"ק היתה כך שאחד היה מתחיל את המילים 'לדוד מזמור' ומכאן ואילך (-לה' הארץ) היו מתחילים הלויים, ואתי שפיר הלשון במשנה שהיו 'הלויים' אומרים.

***

הרה"ג רבי בנימין גרוסברד שליט"א

במה שחידש ב'גפן של זהב' שלא אמרו את הפסוק הראשון של הפרק בשיר של יום, כיון שאינו חלק מהמזמור אלא פתיחה. ונתקשו דא"כ אמאי בשיר ליום השבת נראה מדברי המשנה שאומרים אף את הפסוק הראשון.

לכאול לפי דבריו יש לתמוה ג"כ אמאי ב'אז ישיר' הנאמר בשבת במנחה (כדאיתא בר"ה לא ע"א), אמרו גם את הפסוק אז ישיר שהוא פתיחה לשירה.

וכבר פסק הכהן הגדול מאחיו במשנ"ב (סי' קל"ב סקט"ו) שהיו אומרים את כל המזמור כולו, וז"ל, דהיינו שביום א' היו הלויים משוררים לדוד מזמור לה' הארץ ומלואה וגו' עד סוף המזמור, וכן בכל יום המזמור השייך לו, עכ"ל.

***

הרה"ג רבי יעקב קאפיל שווארץ שליט"א

מח"ס יקב אפרים - ברוקלין נוא יארק

לכבוד מערכת העלון המקודש בהיות נושאו קדוש - "תורת הקרבנות".

מאד נהניתי ממכלול הענינים הנדונים בגליון מספר 13 תמוז תשע"ג, ואציין שעל השאלה המוזכרת בו בעמוד 5 בענין שיר של יום השבת, יש בנותן טעם להביא את מה שנתבאר בזה בספרי יקב אפרים ח"ד סי' כ"ט אות ב', דלכאורה צריך ביאור למה בשיר של

יום השבת האריכה המשנה לפרש מהו 'מזמור שיר ליום השבת' - מזמור שיר לעת"ל ליום שכולו שבת.

ונראה כי הנה בכל המזמורים שאומרים בשאר ימי השבוע אין הלויים אומרים את הפתיחה של המזמור, כמו שנתבאר במשנה, אבל בשבת מתחילים ב'מזמור שיר ליום השבת'. והחילוק בזה צריך לומר, שבאמת אין זה 'מראה מקום' לאיזה זמן נתקן מזמור זה, אלא פסוק זה הוא מן התוכן של המזמור, והכוונה בו היא לומר שאנו שרים ומזמרים על רוממות יום השבת שלעתיד. [וזו היא שיטת רבי עקיבא בראש השנה דף לא ע"א, ואכן כך הוא גם לרבי נחמיה שם שהוא ליום השבת שבו שבת הקב"ה במעשה בראשית, שהוא מן התוכן ולא מראה מקום].

***

הרה"ג רבי ראובן ב. שליט"א

בגליון הקודם הובאה הערה בשם הרב ש. ברים אודות שירת הלויים שנראה שהיו אומרים מזמורי השיר ללא פסוק הפתיחה כגון "למנצח מזמור לדוד" וכדומה שאינו אלא כמראה מקום, [וכן נראה גם מפרקי השיר דחיה"מ הנזכרים בסוכה נה. יעו"ש]. ועל כך העיר מה נשתנה שיר של שבת שבו היו הלויים אומרים גם פסוק הפתיחה "מזמור שיר ליום השבת" כדמשמע ממתני' דשלהי תמיד.

ויראה לומר כי הוקשה לתנא שאלה זו עצמה וכבר הניח תשובתה בצידה. דהנה הקשה הבאר שבע [בתמיד שם] על מה שסיים התנא שם, "מזמור שיר לעתיד לבוא ליום שכולו שבת מנוחה לחיי העולמים", הרי לכל יום ויום יש טעם למה נאמר באותו היום כדאיתא בר"ה ל"א. וא"כ למה פירט התנא הטעם רק לגבי יום השבת.

וליישב הדבר אעתיק בזה לשונו הזהב של מרן הגרי"ז זצוק"ל [חי' עה"ת בראשית] ז"ל: צריך להבין שייכותו של זה המזמור ליום השבת כו' ושני דברים נכללו בפסוק זה, דמה גדלו מעשיך וגו' הוא שיר על הבריאה, ומאד עמקו מחשבתך הוא שיר על ההנהגה, וזהו שמתחיל אח"כ מפריחת הרשעים כמו עשב ומסיים באבידתם לבסוף ומהרמת קרנם של הצדיקים כדכתיב ותרום כראים קרני וגו', דהיינו כל הנהגת הקב"ה בעולמו מתחילת הבריאה ועד סופה שהוא יום שכולו שבת, והן הן דברי חז"ל שאמרו במס' תמיד דיום השבת פירושו יום שכולו שבת, דהיינו סוף ההנהגה כולה, וזהו עיקר ויסוד זו השירה וזה המזמור שהוא שבח והודאה על כל הבריאה שנגמרה ביום השבת ועל כל ההנהגה שתכליתה ביום שכולו שבת כו', עכ"ל. עיי"ש עוד דבריו הנפלאים בארוכה.

העולה מתוך הדברים כי הפסוק שבפתיחת פרק זה אינו כשאר מזמורים בבחינת מראה מקום בלבד, אלא שפסוק זה מפרש ומבאר עומק ענין מזמור זה, ושייכותו ליום השבת בפרט וליום שכולו שבת בכלל, ולכן היו הלויים אומרים גם פסוק זה כי הוא חלק מהבנת ענין השירה שבמזמור זה, ובזה מיושבת גם קושית בעל הבאר שבע, כי מה שהאריך התנא לומר מזמור ליום שכולו שבת כו' הוא כיון שבא לבאר בזה דבר זה עצמו, למה נשתנה מזמור זה משאר מזמורים שאמרו בו הלויים גם את פסוק הפתיחה וכש"נ, וק"ל.

אמנם חשוב להדגיש כי כל זה אינו אלא לפטטיא דאורייתא חלילה מלהקל בשגב קדושתם ומעלתם של פסוקי הפתיחה למזמורי התהלים, ומלהקל בחובת אמירתם בשיר של יום כמנהג כל בית ישראל.

***

אכילת חמץ באכילת פסח שני

הרה"ג רבי בנימין כהן שליט"א

איתי מה שהובא בגליון 12 בענין איסור אכילת חמץ בפסח שני, על דברי רש"י הידועים בפ"ה החומש (במדבר ט' י') "וז"ל, פסח שני, מצה וחמץ עמו בבית, ואין שם יום טוב, ואין איסור חמץ, אלא עמו באכילתו, עכ"ל.

מבואר ברש"י דאיכא איסור לאכול חמץ בזמן שאוכל פסח שני, וכמו שכתבו המנחת חינוך והמשך חכמה, ומקור דברי רש"י הבאתם שם בשם הגרי"ש אלישיב זצוק"ל ושו"ת אפרקסתא דעניא, דיש ללמוד זאת מדברי המשנה בפסחים צ"ה א', מה בין פסח הראשון לשני, הראשון אסור בבל יראה ובל ימצא, והשני חמץ ומצה עמו בבית, דמבואר במשנה דכל החילוק בין הראשון לשני דבראשון איכא איסור בל יראה ובל ימצא, ואילו בשני מותר שיהא חמץ עמו בבית, אבל לגבי איסור אכילת חמץ ליכא חילוק בין הראשון לשני, ע"כ.

ובאתי בזה להוסיף דמלבד המקור לדברי רש"י מגמרא כמו שהובא למעלה, איכא נמי מקור לדברי רש"י מסברא, והיינו דכיון דנאמר בתורה על מצות ומרורים יאכלוהו, ע"כ היינו שיהא אסור לאכול חמץ עם הקרבן פסח, שהרי כל ענין המצה היא משום שלא הספיק בצקם של אבותינו להחמיץ וכו', ועל כן נצטוונו לאכול מצה שכל מהותה היא הפקעה מחימוץ, כלומר דכל מצות אכילת מצה הוא שנאכל לחם עוני שלא החמיץ, והיינו שיאכל מצה ואל חמץ, וממילא אם אוכל חמץ ביחד עם המצה, אזלה לה כל ענין אכילת המצה, ולכן לא שייך שיהא מותר לאכול חמץ ביחד עם המצה.

וכן מבואר בפסחים מ"ג ב', לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות, כל שישנו בקום אכול מצה ישנו בבל תאכל חמץ, וס"ד דנשים פטירי מאיסור חמץ מהאי טעמא, ובמסקנא שם אמרינן, כל שישנו בבל תאכל חמץ ישנו באכילת מצה, וילפינן מזה לחייב נשים במצה עי"ש.

ומבואר בגמ' דכל ענין איסור אכילת חמץ הוא משום מצות אכילת מצה, כלומר דאין מציאות של איסור חמץ בפני עצמו, והיינו דאת"ל דנשים אינן מצוות במצות אכילת מצה לא שייך בהו איסור אכילת חמץ, והוא מהטעם שכתבנו דכל ענין של איסור אכילת חמץ הוא משום דבמצות אכילת מצה מונח הפקעה מחמץ, דזה כל ענין המצה שיאכל מצה ולא חמץ, והא בהא תליא וכמבואר במסקנת הגמ' דבמקום שיש מצות אכילת מצה יש איסור חמץ, ומה"ט במקום שיש איסור אכילת חמץ, על כרחך יש חיוב אכילת מצה.

אח"כ מצאתי בס"ד שכדברים שכתבנו מבואר בדברי המש"ח שכתב "וז"ל על מצות ומרורים יאכלוהו, פירוש שיאכלו אותו רק עם מצה, והוי לאו הבא מכלל עשה, וכן פירש רש"י ואין איסור חמץ

אלא באכילתו, עכ"ל. ועל כרחך כוונת המשך חכמה לומר דכיון שאיכא מצות אכילת מצה, ע"כ איכא איסור אכילת חמץ והוא מהטעם שכתבנו בס"ד, וממילא יש כאן לאו הבא מכלל עשה.

והנה האבי עזרי בפ"י מהל' קרבן פסח הל' ט"ו כתב לבאר ברש"י דאדרבה דאין איסור אכילת חמץ עם הפסח שני, אלא עמו באכילתו מותר, עי"ש בדבריו. אמנם יש להוכיח כדברי המנ"ח והמש"ח מדברי רש"י בסוכה מ"ז ב' בד"ה ופנית בבוקר וז"ל פסח שני אינו אסור בחמץ, אלא שטעון מצה למצה, ואוכל חמץ מיד, עכ"ל. הרי דכתב רש"י להדיא דמאחר ואיכא מצות אכילת מצה עמו, הרי בזמן אכילת פסח שני איכא איסור חמץ, אך מיד באותו הלילה לאחר שאכל הפסח מותר לו לאכול חמץ מיד.

והנה האבי עזרי בהמשך דבריו הקשה לדברי המש"ח דמזה דאיכא מצוה לאכול מצה איכא איסור לאכול חמץ, והלא לא מחוייב לאכול פסח מצה ומרור ביחד, דקיי"ל דלא כהלל, ואין צריכין כורך אלא אפי' בזה אחר זה יצא, וא"כ במה שאוכל חמץ עם הפסח אין בזה ביטול אכילת המצה, שהרי יכול לאכול המצה אח"כ בלא חמץ, ואמאי לא יוכל לאכול החמץ עם הפסח עצמו.

ונראה לומר דאף דלא קיי"ל כהלל, מיהו כיון שנאמר בקרא על מצות ומרורים יאכלוהו, על כרחך יש לאוכלם באותה אכילה והיינו בזה אחר זה ממש, או דלכל הפחות שלא יפסיק באכילה אחרת ביניהם, שהרי אין הם מצוות אכילה נפרדות, כדתנן להדיא בפסחים צ"ה א' דפסח ראשון ושני נאכלין עלי על מצה ומרורים, הרי דזהו מדין אכילת הפסח, וע"כ היינו לכל הפחות שיאכלם בזה אחר זה ולא לאחר זמן.

וכן מבואר בדברי הרמב"ם בהל' חמץ ומצה פ"ח ה"ו וז"ל, ואחר כך כורך מצה ומרור כאחד וכו' ואח"כ מברך על החגיגה וכו' ואח"כ אוכל מגופו של פסח, ושם בהל' ט' ואח"כ נמשך בסעודה ואוכל כל מה שהוא רוצה לאכול וכו' ובאחרונה אוכל מבשר הפסח אפילו כזית, ואינו טועם אחריו כלל, עכ"ל.

הרי מבואר להדיא ברמב"ם דקודם אוכל מצה ומרור ופסח, ורק אח"כ נמשך בסעודה ואוכל כל מה שירצה, ואף דאוכל פסח באחרונה, עם כל זאת היה צריך לאכול הפסח תחילה עם המצה והמרור, ואף שאוכלם בזה אחר זה מיהו היה אוכלם ביחד.

ובאמת זהו נמי כוונת רש"י בסוכה שהבאנו למעלה, ד"פסח שני אינו אסור בחמץ, אלא שטעון מצה למצה", וביאור כוונתו דמדין אכילת הפסח שיאכל עמו מצה, ולהכי אסור לאכול עמו חמץ, כמו שנתבאר.

וכיון שהוכחנו דאף דלא קיי"ל כהלל שצריך לכורך פסח מצה ומרור ביחד, מ"מ חייב לאוכלם ביחד והיינו בזה אחר זה, ממילא ע"כ אסור לאכול חמץ עם הפסח, שהרי מדין הפסח שיאכל עמו מצה באותה אכילה, שהרי בזה מפריד את הפסח מן המצה שהרי המצה היא הפקעה מחמץ כמו שביארנו למעלה, וממילא אף אם יאכל קודם מצה ומרור ואח"כ פסח, יהא אסור לאכול הפסח עם החמץ, מפני שע"ז נמצא דהפסח לא נאכל על המצה שאכל קודם אלא נאכל על החמץ, דאכילת הפסח צריך שיהא נאכל על המצה ולא על החמץ.

***

יסוד המזבח

נידונים יסודיים בהלכה

שאמה אמכאן ומכאן כשרים מדין קרן עצמו, הרי שלא קרא שם קרן אלא לחודו בלבד.

וכן מצינו בתוס' (דף נ"ז א' ד"ה למה לי) כהרמב"ם, שכתבו דלמ"ד נותן אמה אילך ואמה אילך איצטריך למיכתב "סביב" שלא יתן ברוח אחת בשתי קרנות. ומשמע דלמ"ד כנגד חודה אין צריך "סביב" לכך. ולכאורה קשה דגם למ"ד נותן אחודה דווקא, מ"מ על הקרן עצמו כשר אמה מכאן ומכאן, וא"כ אכתי איצטריך "סביב" לגבי גוף הקרן שלא יתנם ברוח אחת, אלא ע"כ דלמ"ד אחודה דקרן דווקא ה"ה דע"ג הקרן עצמו נמי לא כשר אלא אחודה דווקא. וכ"ה בתוס' (בדף נ"ד ב' ד"ה ומלאו) על מש"כ רש"י שהקרנות היו חלולות שיפול דם החטאת לתוכן, וכתבו התוס' תימה לפירושו שלא היו המתנות למעלה אלא כנגד חודה מבחוץ. הרי שלא הוכשר בגוף הקרן בכל צדדיו ולא למעלה, שאין קרוי קרן כל גוף הקרן לרבי, אלא או אמה מכאן ומכאן או רק כנגד חודה.

והסבר הדברים לשיטת תוס' והרמב"ם למה כשר אמה מכאן ומכאן למאן דמכשיר, אינו כרש"י שהוא מטעם שהוא תחת הקרן שכנגדו, אלא משום שהוא סמוך לקרן, כמ"ש הרמב"ם שהובא לעיל, וכן הוא בתוס' (דף ס"ד א' ד"ה ואם) שהטעם שכשר אמה מכאן ומכאן הוא מטעם סמוך לקרן, יעוי"ש.

ונמצא לשיטת התוס' והרמב"ם כמה פרטי דינים, א. אין כשר לכתחילה אלא בחודו של קרן ואפילו בגוף הקרן. ב. וכן אין כשר אלא אמה מכאן ואמה מכאן לצד חוץ, אבל לצד פנים אין כשר לרבי לכו"ע. ג. וכן למ"ד שאין כשר אלא בחודה של קרן, דה"ה למעלה בגוף הקרן נמי לא הוכשר אמה מכאן ומכאן. ד. וכן באמה שמתחת הסובב אין כשר אלא אמה מכאן ואמה מכאן ואין מקום להכשיר ב' אמות מכאן וב' אמות מכאן בשביל שהם כנגד הקרן, שאין שום מעלה לדידהו אלא מה שהוא סמוך לקרן, ולא מה שהוא כנגד גוף הקרן שלמעלה.

משא"כ לרש"י, כשר לכתחילה בגוף הקרן אמה מכאן ואמה מכאן, וכן למעלה (ולכך היו הקרנות חלולים כמ"ש בדף נ"ד ב'), וכן לצד פנים. ולגבי אמה שתחת הסובב יש מקום לומר שכשר ב' אמות מכאן וב' אמות מכאן מכיון שגם אמה השניה שבכל צד, כנגד גוף הקרן הוא.

היורד מהמזבח אם פניו כלפי המזבח

הרה"ג רבי שמואל רוזנר שליט"א

נידון האחרונים בזה

הרש"ש (מדרש איכה בפתיחה דוזכור את בוראך) עמד בדברי המדרש שהכהן כשהיה עושה את עולת העוף בקרן

מקום נתינת דם חטאת בקרנות המזבח

הגאון רבי ישראל הכהן אייזנבלאט שליט"א
ראש כולל "ישיבת הכהנים" ירושלים

במשנה (זבחים נ"ג ב') חטאות הציבור והיחיד וכו' ודמן טעון ארבע מתנות על ארבע קרנות וכו', ובגמ' מבואר ג' דעות במקום הקרנות היכן כשרים הן למתן דמן. ר"א בר"ש סובר שאין כשר אלא מקום הקרנות עצמן ולא למטה מהן, אלא שכל הרוח כשרה לנתינה. ודעת רבי שכשר מחוט הסיקרא ולמעלה, ובזה נחלקו רבי יוחנן ורבי אלעזר, חד אמר נותן אמה אילך ואמה אילך, וחד אמר דאינו כשר אלא כנגד חודו בלבד.

וביאר רש"י דמאן דמכשיר בסר כי היכי דקרן הויא אמה על אמה, אף כל שתחתיו הוי קרן, ומאן דלא מכשיר אלא בחודו סבר דלא שייך לשון קרן אלא בקרן עצמה ובחודו היורד, אבל לא באמה אילך ואמה אילך, ובהמשך הסוגיא מבואר דכו"ע סברי דלכתחילה מצוה בקרן ולא נחלקו אלא להכשיר גם באמה אילך ואמה אילך, ע"כ.

ויש לדון בכמה נקודות, ראשית מה דין הקרנות עצמן אם כשרות גם מבפנים או דווקא לצד החיצון שלהם. וכן מה שנתבאר דלכו"ע מצוה בחודו יש לעיין אם גם בקרן מצוה בחודה דווקא או שלא נאמר פרט זה אלא רק תחת הקרנות.

עוד יש לברר בדיון אמה אילך ואמה אילך, היאך מודדין אותן באמה שתחת הסובב, אם גם בזה נכשיר רק אמה אחת בזוית המזבח כמו למעלה, או דכשר כל שכנגד הקרנות למעלה ונמצא ששם יהיו כשרות שתי האמות מזוית המזבח ולפנים.

והנה מצינו ברש"י כמה פעמים דהקרן עצמו כשר בכל צדדיו כמו שכתב בשיטת ר"א בר"ש "ואמה על אמה ברום אמה הנתון בראש המזבח בכל זוית וזוית בכל מקום שבה קרוי קרן", ואפי' בשיטת רבי כתב למאן דמכשיר אמה מכאן ומכאן "כי היכי דקרן אמה על אמה אף כל שתחתיו קרוי קרן, וכן למאן דפוסל כתב "כיון דקרא אקרנות ממש קפיד בשאר המזבח לא שייך לשון קרן אלא בחודה של זוית". המבואר בכל זה דקרן הוא הקרן שלמעלה בכל צדדיו, ולמטה ממנו לא הוה קרן אלא בחודו, [וכמו ששם קרן שייך הן על קרן השור וכדו' והן על קרן זוית].

אך מצד שני מצינו להרמב"ם בפ"ה מהל' מעה"ק ה"ז וז"ל "החטאות הנאכלות דמן טעון ארבע מתנות על ארבע קרנות המזבח החיצון מחצי המזבח ולמעלה לפי שנאמר בה על קרנות המזבח וכיצד הוא עושה וכו' ומחטא ויורד כנגד חודה של קרן עד שיכלה כל הדם שבאצבעו וכן הוא עושה בכל קרן וקרן, ואם נתן סמוך לקרן באמה אחת מכאן ומכאן כיפר, עכ"ל. הרי שלא נתן שום עדיפות לגוף הקרן שלמעלה והשוה הכל מחצי המזבח ולמעלה, ואמה אחת מכאן ומכאן הכשירם רק מדיון סמוך לקרן, ולא חילק בגוף הקרן עצמו

היו מחזירים פניהו והולכין אלא מצדדין פניהו והולכין, וכן תלמיד הנפטר מרבו לא יחזיר פניו וילך אלא מצדד פניו והולך'. הנה מבואר שיש דין מיוחד בשעה שנפטר מהעבודה ללכת שלא ילך ואחוריו כלפי המקדש, ודין זה הוא רק בשעת סיום אבל תוך כדי העבודה יכול להסב פניו כלפי המקדש וכו' וכן תלמיד לרבו ופשוט.

ומעתה כהן היורד מהמזבח אחר מתנות החטאת הרי אינו בשעת עבודה כעת אלא אחר שנתן המתנות ועבד העבודה במזבח נפטר והולך לו, [ומה שהולך לתת שיריים אינה עיקר עבודה ואת העבודה בקרנות המזבח סיים, וכשם שמבואר ביומא שם שאחר הזאות פרוכת יצא דרך אחוריו לתת ההזאות דמזבח דהם מעשה עבודה חדש], משא"כ בירידתו עם תרומת הדשן הרי הוא באמצע העבודה ממש שלקח מהדשן והולך להשימו אצל המזבח ובזה כשהוא עדיין באמצע העבודה אין דין זה ושפיר יכול לרדת ואחוריו כלפי המזבח. עכ"ד ודפח"ת.

***

יצא לאור
הספר החשוב
משנת חיים
על מסכת פסחים

מאת הגאון רבי חיים מאיר שטיינברג שליט"א
מנשיאי המכון
הספר כולל בתוכו סימנים רבים בעניני
המסכת, ומהווה חוליה נוספת בשרשרת הספרים
"משנת חיים" שנודעו לתהלה בקרב לומדי התורה
די בכל אתר ואתר.
ניתן להשיג בחנויות הספרים המובחרות ובבית
המחבר רח' נחמיה 7 ב"ב
טל' 03-6191916

מודעה רבה לאורייתא

הננו להודיע כי בס"ד החל מגליון זה נפתח מדור חדש
לשאלות וספיקות בהלכות הקודש והמקדש.
הספיקות והשאלות המובחרות שיישלחו למערכת,
יתפרסמו בעז"ה בגליון, ועליהם יובאו תשובות הרבנים
הגאונים שליט"א, הבקיאים בעניינים אלו.

לעת עתה ניתן להשאיר שאלות בלבד
גם בטל': 050-4134645
בברכת להגדיל תורה ולהאדירה
מערכת הגליון

דרומית מערבית [כשהיא רבה במזרח] היה זורק את המזבח ונוצה לאחורי ידיו' למקום זריקתן בצד מזרח של הכבש, עיי"ש. ועמד מדוע זרק 'לאחורי ידיו' ומה המכוון בזה, וביאר שהיה אסור להפנות עורף למזבח, לכן נשאר ופניו כלפי המזבח וזרק לאחוריו.

ועל פי זה חידש הרש"ש שגם היורד בכבש היה יורד ופניו כלפי המזבח, ומבואר בדבריו שם שהיה יורד ופניו כלפי המזבח כל הכבש כולו, שהביא מרש"י (זבחים סב: ד"ה שני) שהיורד מהסובב ושירי דם חטאת בידו היה פונה לכבש הקטן שהיה בצד מערב של הכבש הגדול שהיה יורד לעבר יסוד דרומי [בקרן דרומית מערבית], וכתב רש"י שהיה פונה לשמאלו לכבש הקטן, מבואר שירד ופניו כלפי המזבח שעל כן פניה זו היא לשמאלו. והנה הכבש הקטן היה יוצא למטה מהסובב וברש"י שם מבואר שהיה סמוך לסוף הכבש, ובכל זאת מבואר שירד ופניו כלפי המזבח.

ומצאתי שהתפא"י (יומא פ"ד אות מ) כתב להדיא שהיו יורדים במערב 'שהוא לימין היורד', מפורש שחלק על הרש"ש וס"ל שפניו כלפי הכבש שבזה בירידתו צד מערב הוא לימינו.

ועי' תפא"י (מדות פ"ד אות ח) ע"ד המשנה שהנכנס לעזרה נכנס דרך ימין ומקיף ויוצא דרך שמאל פירש הטעם שמקיף כדי שלא יצטרך להפוך פניו שלא יהיו אחוריו להיכל, וצ"ע שלכאו' סותר דבריו.

וע"ע היטב בב"י (או"ח סי' קכג) בשם רב האי גאון, ובמור וקציעה ובפמ"ג שם, וצ"ע.

לגבי תרומת הדשן מבואר שיורד כשאחוריו למזבח

והנה לכאו' דברי הרש"ש נסתרים מהמשנה בתמיד (פ"א מ"ד) בתרומת הדשן שאחר שלקח הדשן וירד תנן 'הגיע לרצפה הפך פניו לצפון והלך למזרחו של כבש כעשר אמות', ואם ירד מהכבש ופניו למזבח הרי פניו לצפון, ומהו 'הפך פניו לצפון', ובדוחק צ"ל דאחר שירד בצד מערב של הכבש פנה למזרח והלך לצד למזרח וכשעבר את הכבש הפך פניו לצפון הלך למזרח הכבש כעשר אמות, עיין.

איברא ברש"י (סד. ד"ה מחזיר) ובשיטמ"ק (בהשמטות אות כג) להדיא כתב 'כי בירידתו מן הכבש פניו לדרום וכשהוא ברצפה מחזיר פניו לצפון כלפי המזבח וכו'. הרי להדיא שבתרומת הדשן היה יורד ואחוריו למזבח, וצ"ע סתירת דברי רש"י בזה.

ישוב הדברים

ביאר הרה"ג אהרן רלב"ג שליט"א דחלוק ירידתו בתרומת הדשן מיירידתו בגמר מתנות החטאת, דהנה מבואר בגמ' (יומא נ"ג.) כהנים בעבודתן ולווים בדוכן וישראל במעמדן כשהן נפטרים לא

גפן של זהב

קושיות ותמיהות

ספק בדין עבודה בקדושים

יש להסתפק בענין איסור עבודה בקדשים, אם הניח חפץ על הבהמה ואח"כ הקדישה לקרבן, האם יש לו חיוב לסלק את החפץ מחמת שנקרא עובד בקדשים, או דכיון שלא הניחו אלא בעודה חולין, אינו נחשב כעובד עבודה בקרבן.

ואמנם אם יש לו הנאה במה שהחפץ מונח על הבהמה, הרי יש בזה גם איסור הנאה ומעילה, ופשיטא שצריך לסלקו, אך לענין איסור עבודה יש לומר דכיון שלא הניח עליה בזמן שהיתה קדושה לא מיקרי עובד עבודה בקדשים.

ונפ"מ בזה טובא במקום שקשר את הבהמה לכרעי המטה וכדו', ולאחר שבא עמה לעזרה הקדישה, ונתבאר בשבת נג. וכן בדברי האחרונים, דאסור לקשור בהמת קרבן משום דהוי משאוי וחשיב עבודה בקדשים, [משום שהחבל מונח עליה והיא נושאת אותו], האם צריך להתיר את הקשר קודם ההקדש או שיכול להנהיגה כן גם לאחר ההקדש.

***

למשחה באכילת שיירי מנחות

תבו תוס' בבכורות כז. ד"ה ואתי בענין אכילת מתנות כהונה למשחה ולגדולה, וז"ל: "וגבי תרומה לא מצינו שיצריך בשום אכילה בגדולה דשמא לא שייך גדולה אלא בבשר".

ולפי דבריהם אף באכילת קדשים לא נאמר דין למשחה אלא באכילת בשר הקרבנות, אבל באכילת שיירי המנחות לא שייך דין זה.

אמנם תמוה דהא בסוטה דף טו. איתא להדיא דאף במנחות נאמר דין למשחה, שזה לשון הגמ', "ורשאין הכהנים ליתן לתוכו יין ושמן דבש, מאי טעמא אמר קרא למשחה לגדולה כדרך שהמלכים אוכלין". וצע"ג.

***

לשון שפיכה לענין שיריים

הרה"ג רבי שמואל רוזנר שליט"א

דנו האחרונים בשפיכת שיריים האם קיום מצוה הוא דווקא בשפיכת כל השיריים או שיש קיום מצוה ברביעית, עי' מקדש דוד סי' ז' ועי' אור שמח פי"ג מפסוה"מ ועוד.

והנה כתב הנפש החיים ש"ב פט"ו "ומדרגת חנה היתה ששפכה בתפילתה לפניו ית"ש כל נפשה לכן אמרה ואשפך את נפשי וכו' ושפיכה פירושו לגמרי כידוע בש"ס". ולדבריו לפו"ר צריך לשפוך כל השיריים, אלא שלא זכינו למצוא מקורו בש"ס. ואדרבה גבי כיסוי

הדם שכתוב ושפך את דמו וכיסהו בעפר נחלקו התנאים פרק כיסוי הדם אם צריך לשפוך דם שעל הסכין עיי"ש, וצ"ע.

שו"ת בדיני הקודש והמקדש

שאלות שנשלחו למערכת

בדברים שאינם מפורשים בש"ס ורמב"ם

א) קי"ל דהיסח הדעת פוסל בקדשים (פסחים לד.), האם במי כיור ג"כ פוסל היסח הדעת.

ב) כלי שרת שעבודתם מחנכתם, האם עבודתן מקדשתן גם שלא מדעת, או דבעינן דעת לקדש.

ג) איתא בגמ' (זבחים כא.) דרחיצת קרב וקרעיים במים ולא ביון, אם רחץ ביון האם צריך לחזור ולרחוץ במים.

ד) היודע שלא יוכל להקטיר את האיברים, האם יש מצוה עכ"פ למולחם.

ה) איתא בזבחים כה: שצריך הכבש להיות בן שנה בשעת הזריקה, האם הוא דין גם בג' מתנות שבחטאת.

ו) האם גחלים של הקטורת שבכל יום צריכים קידוש כלי, (ונפ"מ אם נתנם במחתה שלא לדעת לקדשם).

ז) המביא קרבן שירש מאביו, האם צריך את דעתו להקרבה ככל קרבן הטעון דעת בעלים, או דאינו חשוב בעלים גמור לענין זה.

ח) האם כהן מברך על עשיית חטאת העוף הבאה על הספק.

ט) האם כשנאבד הבשר ונתירו לחמי תודה, נחשב שיש בשר וניתן לזרוק את הדם.

י) מבואר בגמ' (מנחות ה:) שאין המחשבה פוסלת אלא במי שראוי לעבודה, מה הדין בכהן פסול שאינו מחלל עבודה כגון פרועי ראש, האם מועילה מחשבתו לפסול את הקרבן.

ניתן לשלוח תשובות למערכת הגליון ע"י הנציגים בכוללים או בת.ד. 3196 בני ברק או לכתובת הדוא"ל. אין להשאיר תשובות בטל'.

הגנו להודיע כי יצא לאור

קונטרס "משמרת הקודש"

על הסוגיות העוסקות בעניני קדשים

בפ"ק דמסכת יומא.

הקונטרס מולל את בירור יסודות ההלכה בכל סוגיא וסוגיא, ונתפרטו בו פרטים רבים בכל עניני עבודת הקרבנות בבית המקדש. נכתב בס"ד ע"י לומדי המולל החשוב 'עבודת הקרבנות' בראשות הגאון רבי משולם משולמי שליט"א.

מערכת "תורת הקרבנות" ת.ה. 3196 בני ברק

טל' 050-4134645

כתובת: korbanot@neto.net.il

ניתן לקבל את הגליון במייל מידי חודש

הערות תמיהות וישובים בעניני הלכות הקרבנות יתקבלו עד י' בחודש. עדיפות להערות קצרות. ניתן לשלוח ע"י הנציגים בכוללים או במייל לכתובת או לת.ה. 3196 ב"ב

